

ընկամ Լագարեի [= Լեղարմ] որ յատուկ տես-
ղոմէ և Լեղարմայ կուսակալն) Զեդէդեթ,
(Lagarde, Arm. St. 189; Darmesteter, Le
zendavesta I. 29 N. 12, III. p. XI.) Սեփոռն
(= շան արիւն) ռեփեյնդեթ, (= մատակարար,
պատուանայ)։ Ըարդոն (նոր պարս. Ըարդ-
դոն) (մատուակ-պակտ, ուրեմն "նշը-
րանի կամ կանանցի մատուակակալ)։ Մոֆոյ-
նեփեյնդեթ (առ Փարպեցւոյ եւ Եղիշէի՝ Մովան-
Տանդերձապետ, կը նշանակէ՝ առաջնորդ կամ
ուսուցիչ միգրացի)։ Ըարդոն (Տամարա-
նոցապետ)։ Սարէն, Սարէն-Պաշտ, Կարէն եւ
Զիլ պատու եւ ցեղի անուններն են։ Փ. Բուզան-
դայ տամանակարութեան Տամար կ'ըսէ Պրոֆ.
Փարկարտ, որ մեծամեծ սխալներ ունի, ի մաս-
նաւորի Արշակայ եւ Ս. Ներսիսի վրայ Տեառ-
գոտութիւններ ընելով՝ կը ցուցնէ որ Բուզանդ-
վադէս (364—378) եւ Կոստանդիոս (337—
361) արիւնոս կայսրներն ի մի կը ձուլէ։ Արշա-
կայ տամանագրութիւնը կ'ուղղէ այսպէս՝ Տրդատ
283—330, Խոսրով Ա. 331—339, Տիրան
340—350, Արշակ 351—367/8 եւ Պապ
369—374։ Ս. Ներսիսի եւ Ս. Բարսղի վարուց
նմանութիւնները ցոյց կու տայ, եւ Ս. Ներսիսի
տամանակագրութիւնը կ'ուղղէ այսպէս՝ 351ին
ընտրութիւն եւ օծումն ի կաթողիկոսութիւն,
353—5ին պատուիրակութիւն առ Կոստանդիոս
(ըստ Բուզանդայ՝ վադէս), իբր 356—7ին
դարձն, 358ին Ս. Ներսես կը մեկնի գործերէ եւ
Չուռնակ կաթողիկոս կ'ըլլայ, 369ին Ս. Ներսես
դարձեալ կաթողիկոս, եւ 374էն յառաջ կը
սպաննուի ի Պապայ։ Ուստի Անտիոքայ Սիւնհո-
ղոսի մէջ առ Եովնանոս կայսր 363ին գրուած
նամակին մէջ տեսնուած 'Ισααχόυէ կամ 'Ισααχόυէ
չի կրնար Եօռնի կաթողիկոսն ըլլալ, ինչպէս
սխալմամբ կը կարծուի։ Նշեցանք Ս. Բարսղի
372ին առ արեւմտեան եպիսկոպոսութեան գրած
նամակին մէջ 'Ισααχόυէ չի կրնար Ս. Գրիգորի
թիւն՝ Յուսիս ըլլալ, այլ թիւերն Ս. Ներսիսի
յարդգէն Յուսիսի (Փ. Բուզանդ. Ե. 29), բայց
այն տամանակ չայոց կաթողիկոսաց Կեսարիայէ
անկախութիւնն ասոր տամանակ սխառ ըլլալն չի
կրնար ճիշդ ըլլալ։ Բուզանդ նշոյնպէս Պարսից
Ներսէ թմարակորն (293—302) ի մի կը ձուլէ
ԸարդուՏ Բ. Բին Տեան (309—379) եւ ասոնց
գործերը իրարու կը խառնէ։ Փաւստոսի՝ Բու-
զանդ, մակամունն չի կրնար արդեօք չայաստանի
Վիտան (Βιζάντι) քաղաքէն առնուած ըլլալ,
Պրոֆ. Մարկարտ կը խոստանայ գրել նաեւ
Ագգէի զրուցին վրայ։

2. Ագգէոս զբոյցը։ Պրոֆ. Ներշը կը շա-
րունակէ այս զրուցին վրայ գրած յօդուածն.
(Der Katolik, 76. Jahrg. II. Aufl. Sept.) Կը
գնէ բնագիրն ըստ Եւսեբեայ, եւ Խորենացւոյ
այս մասին աւանդածները կը պաշտպանէ ընդ-
դէմ առաջութեանց եւ վաւերական կը հա-
մարի։ Ասոր Տեառ կապ ունեցող "Վարդապետու-
թիւնն Ագգէի, նշոյնպէս քննութեան կ'առնուի,
եւ կը հաստատուի որ նոյնն 340—360 տարի-
ներու մէջ գրուած ըլլայ, իսկ Խորենացին նշոյն
ամենեւեմ ճանշացած չըլլայ։ Այս մասը կը վեր-
ջացնէ այսպէս. "Երկու պատմագրաց՝ Եւսե-
բեայ եւ Մովսիսի Տեղեկութիւնն եւ Ագգա-
րու ու Ագգէի մասին իրենց աւանդածին ծմբա-
տութիւնը կը հաստատուի "Վարդապետութիւն
Ագգէի, ինչպէս նաեւ Ագգարու եւ Յիսուսի
թղթակցութեան վաւերականութիւնը, Եօ-
գուածն "Հարունակելի" է։

3. Մօրէլ Բարդուէլ։ Էմիլիոս մէջ այս
վերնագրով հրատարակուած Պր. Ս. Միլլը-
դաւիթյէի յօդուածն աւելի համառոտ ձեւով
լոյս տեսաւ գաղղիքեան լեզուաւ Charles de
Harlezի յօդերնի առթիւ հրատարակուած
"Mélanges"ի մէջ։ (Տես թերթին նախորդ
թիւոյն "Նոր հրատարակութիւնը")

Հ. Գ. Գ.

ԱՂԵՐԵՐ ԹԵՐԹԵՐԷ ԹԱՆԿԷՓԱՆԶ

1. Անթրոպոլոգիայի լրագիր շուրջ Կ. Պոլիս։ — 2. "Հայ
օսանդութիւնը Մոսկուայում"։ — 3. Կտակ մը։ — 4. Այ-
վազարկիսի եւ Եր Նկարները։ — 5. Փռնքները հայ վա-
ճառականների կենտրոնը։ — 6. Մշտնջող մասն ու թա-
ղուիւնը։ — 7. Ներքին զինուոր թերթը։ — 8. Մեծ քաղ-
քաւորութիւն մը։ — 9. "Արմազանդի", յօդուածագիր
Յ. Յ. ի խոստացուած մրցանակ մը։ — 10. Հայ քաղ-
կուսիւնը։ — 11. Պարթեւները պարսկաստանում եւ
նրանց յարաբերութիւնները հայոց հետ։ — 12. Ապա-
գայ հայ եզրի մը։ — 13. Մ. Շուրիանի ըստափա-
կանները։ — 14. Հուսիսները։ — 15. Կենտրոնը եւ
զբաղանդութիւնը։ — 16. Պրոֆ. Յ. Սիւնիւնը։ — 17.
Հայերէն հին տպագրութիւնը։ — 18. "Գործն" Կենտրոնայ
հանդէսը։

1. Աւօրէյա հայերէն լրագիր շուրջ Կ. Պոլիս։
"Հայերէնը" գաղղիցաւ կար միայն "Արեւելք",
առ ու գաղղիցաւ. "Շաղկի" շարքութեան մէջ
ալ գաղղիցաւ կ'երեւայ։

2. "Հայ աւանդութիւնը Մօրէլ-Կոստանդնուպոլիս"
"Մուրճ" ամսագրութիւն (Եւսեբ. - Օրոստ.) թիւին
մէջ կը կարգանք ընդարձակ տեղեկութիւն մը.
"Վիճակագրական տեղեկութիւնները Մոսկուայի
համալսարանի եւ Տեղեկական Ուսումնարանի աւար-
տած Հայերի մասին", Է. Լաւաբուս առեկուութիւն
ները 1862 թուականին մինչեւ 1894 թուականին